Update populatiestatus heilige ibis in Nederland

André van Kleunen, Sovon Vogelonderzoek Nederland

Introductie

De heilige ibis (*Threskiornis aethiopicus*) is inheems in delen van Afrika en het Midden-Oosten. De soort komt ook in Europa in het wild voor met gevestigde populaties in Frankrijk, Italië en de Canarische Eilanden. Verondersteld wordt dat watervogelcollecties hiervoor de oorspronkelijke bron zijn. Vanwege het risico op nest- of jongenpredatie bij inheemse vogelsoorten, nestcompetitie en mogelijke overlast staat de soort momenteel op de Unielijst van invasieve exoten.

Heilige ibis tussen lepelaars, Oude Waal (Gld). (Foto: Harvey van Diek)

Broedvoorkomen in Nederland

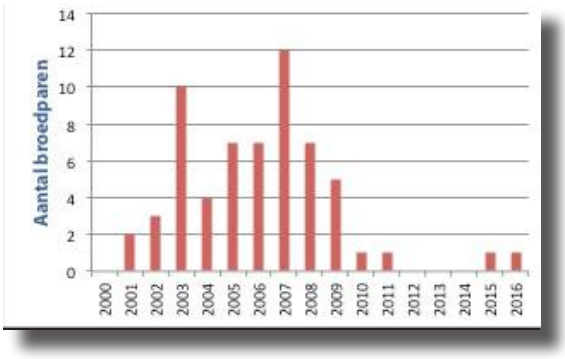
In de jaren 2000 leek de soort vaste voet aan de grond te krijgen als broedvogel, met broedgevallen in negen achtereenvolgende jaren, tot een maximum van 12 in 2007. De broedlocaties lagen in enkele moerasgebieden in Zuid-Holland, Noord-Limburg en het oosten van Noord-Brabant. De aantallen zijn teruggevallen onder meer door het wegvangen van vrijvliegende vogels door Avifauna. Recent in 2015 en 2016 werd toch weer een broedgeval gemeld, in een gemengde kolonie van aalscholvers, blauwe- en purperreigers en lepelaars in natuurgebied De Wieden (Ov). In 2016 vlogen twee jongen uit.

Voorkomen buiten de broedtijd

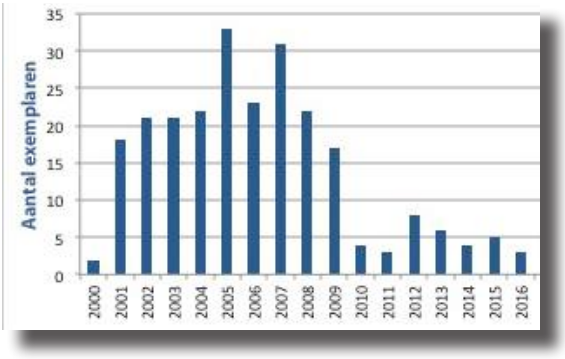
Buiten de broedtijd zijn tot maximaal rond de 33 vogels vastgesteld in Nederland, medio jaren 2000. Het patroon van de aantallen in de tijd sluit behoorlijk goed aan met de van de broedvogels, maar de waarnemingen zijn gedaan in een groter gebied verspreid over moerassige locaties in het land. Het laat wel zien dat in de jaren zonder broedgevallen er toch nog een klein aantal heilige ibissen in Nederland voorkwam. Begin 2017 is het aantal gemelde vogels ineens weer wat gestegen. Er werden tot negen vogels gemeld in de omgeving van Wageningen die afkomstig zouden zijn uit een volière.

Waarnemingen doorgeven

Sovon volgt de aantallen van broedende heilige ibissen in het Meetnet broedvogels. Waarnemingen kunnen worden doorgegeven via:
https://www.sovon.nl/nl/content/losse-meldingen-broedvogels.
Losse waarnemingen van niet-broedende vogels kunnen worden doorgegeven via: Telmee.nl of Waarneming.nl.

Aantalsontwikkeling heilige ibis als broedvogel in Nederland. (Bron: Sovon & Netwerk Ecologische Monitoring)

Het maximaal aantal per jaar gemelde heilige ibissen, gereconstrueerd gebruikmakende van de doorgegeven waarnemingen op Waarneming.nl. (2017 gebaseerd op data tot april).